

INFORME SOBRE LA PROPOSTA DE REFORMA DEL SECTOR PÚBLIC DE L'ADMINISTRACIÓ DE LA GENERALITAT EN MATÈRIA DE CULTURA, QUE FORMA PART DE L'AVANTPROJECTE DE LLEI DE SIMPLIFICACIÓ, D'AGILITAT I REESTRUCTURACIÓ ADMINISTRATIVA I DE PROMOCIÓ DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA.

El Plenari del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, de conformitat amb el que preveu l'article 4.f) de la Llei 6/2008, del 13 de maig, del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, i l'article 6.2.g) del Decret 40/2009, de 10 de març, dels seus Estatuts, emet l'informe preceptiu següent:

Antecedents

I.- El 3 de juny de 2011, la directora de Serveis del Departament de Cultura tramet la proposta de reforma del sector públic de l'Administració de la Generalitat en matèria de cultura, que forma part de l'Avantprojecte de Llei de simplificació, d'agilitat i reestructuració administrativa i de promoció de l'activitat econòmica, per tal que, s'emeti l'informe corresponent.

II.- L'Avantprojecte de llei esmentat, en matèria de cultura, preveu el següent:

1.- Derogació de les lleis següents:

- Llei 8/1981, de 2 de novembre, que crea l'Entitat Autònoma d'Organització d'Espectacles i Festes.

- Llei 20/1987, de 12 de novembre, de creació de l'Entitat Autònoma Institució de les Lletres Catalanes.

- Els articles, 20.2 i 21, els apartats 3 i 5 de la disposició addicional 2, i els apartats 3 i 4 de la disposició addicional 4, de la Llei 17/1990, de 2 de novembre, de museus.

- El capítol II del Títol segon de la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya.

- La Llei 6/2008, de 13 de maig, del Consell Nacional de la Cultura i les Arts, així com la Llei 17/2008, de 23 de desembre, de modificació de l'anterior.

2.- Derogació de normes de rang reglamentari que afecten al Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Entitat Autònoma

Biblioteca de Catalunya, Museu d'Història de Catalunya, Entitat Autònoma de Difusió Cultural, Entitat Autònoma Museus d'Arqueologia, Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, Centre de Restauració de Béns Mobles i Museu d'Art de Girona.

3.- Modificació les següents lleis:

- Llei 2/1993, de 5 de març, de foment i protecció de la cultura popular i tradicional i de l'associacionisme cultural.
- Llei 20/2010, de 7 de juliol, de cinema.
- Llei 20/2000, de 29 de desembre, de l'Institut Català de les Indústries Culturals.

4.- Regulació del següents òrgans al Departament competent en matèria de cultura de la Generalitat de Catalunya:

- Consell Nacional de la Cultura i de les Arts.
- Institució de les Lletres Catalanes

5.- Creació i regulació de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, entitat de dret públic, amb personalitat jurídica pròpia.

Consideracions sobre l'articulat

I- Pel que fa a les qüestions objecte d'interès d'aquest informe, la regulació continguda a l'avantprojecte de llei examinat comporta, a grans trets, el següent:

- a) La pèrdua de personalitat jurídica del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts i de la Institució de les Lletres Catalanes, que passen a ser òrgans col·legiats del Departament competent en matèria de cultura amb objecte i funcions bàsicament consultives.
- b) El traspàs de les competències i funcions executives de suport, foment, promoció i assignació de fons que fins ara portava a terme el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts i de la Institució de les Lletres Catalanes, en els seus àmbits d'actuació, a l'Institut Català de les Indústries Culturals (que passa denominar-se Institut Català de la Creació i de les Empreses Culturals). Val a dir que amb la modificació proposada de l'objecte d'aquesta entitat –impulsar el desenvolupament de les empreses culturals, ja siguin persones físiques o jurídiques, i fomentar el consum cultural així com l'ampliació de mercats per a

la cultura catalana- no queda prevista l'atenció als projectes de formació, recerca i creació, previs a la producció o exhibició, que fins ara són objecte de les polítiques de suport del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts i de la Institució de les Lletres Catalanes.

- c) La supressió de l'Entitat Autònoma de Difusió Cultural.
- d) Creació i regulació de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, entitat de dret públic, amb personalitat jurídica pròpia que tindrà per objecte gestionar el patrimoni cultural de la Generalitat amb criteris d'integritat, sostenibilitat i eficiència, donar suport al Departament competent en matèria de cultura, i gestionar i dinamitzar els equipaments - entre els quals hi han entitats que a dia d'avui gaudeixen de personalitat jurídica pròpia i que amb la modificació perdran- següents:
 - Museu d'Arqueologia de Catalunya
 - Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
 - Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya
 - Museu d'Història de Catalunya
 - Museu d'Art de Girona
 - Centre de Restauració de Béns Mobles
 - Biblioteca de Catalunya
 - Arxiu Nacional de Catalunya
- e) La substitució del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana per un altre òrgan, el rang orgànic i l'estructura del qual s'establirà per reglament, així com la supressió del Consell de la Cultura Popular i Tradicional.
- f) La modificació del l'article 50 de la Llei 20/2010, de 7 de juliol, de cinema, que afecta únicament al redactat de les infraccions administratives perquè s'expliciti la referència a les dades del nombre d'espectadors, i d'aquesta manera s'eviti dubtes interpretatius sobre la possibilitat de sancionar l'incompliment de l'obligació d'aportar les dades reals de nombre d'espectadors.

II.- La reforma que es proposa i que resulta de l'articulat, que se situa segons s'expressa a l'exposició de motius de l'avantprojecte de llei en la racionalització de les estructures del sector públic de la Generalitat i estalvi de costos, però, va més enllà de l'objecte i finalitat expressats a l'exposició de motius, i no només implica una actuació adreçada a la reestructuració administrativa i contenció de la despesa, sinó

que suposa un molt important canvi de model sobre la gestió de la cultura a casa nostra.

Això no implica en sí mateix, i per suposat, un impediment de caràcter jurídic per a que aquest canvi sigui abordat per la futura llei que en resulti de l'aprovació de l'avantprojecte: encara que hi hagin moltes raons per a poder defensar un determinat model enfront d'altres, el cert és que ni a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya ni a la Constitució Espanyola poden identificar-se preceptes que imposin un model concret de gestió.

Això no exclou, però que el nostre Estatut evidencia una especial sensibilitat en relació al tractament de la cultura i la seva gestió –que es palesa, entre d'altres, als arts. 4, 22, 40.6, 42, 43, 44 o 127-, i és aquesta sensibilitat la que potser justifica que no és mitjançant aquest avantprojecte, ni pel seu contingut, ni pel moment, a causa de la manca d'una reflexió i diàleg previ amb tots els sectors i actors implicats, que convé dur a terme una reforma que implica directament i substancialment el model de gestió de la cultura.

III.- Que la reforma implica, més –o a més- que els objectius de racionalització administrativa i estalvi, un canvi de model de gestió, és quelcom més que evident.

Fins el moment actual, el model de gestió de la cultura a Catalunya s'havia caracteritzat per la progressiva implantació d'unes estructures que han intentat allunyar o separar la gestió de la cultura de qualsevol forma d'influència partidista, sigui del signe que sigui, i que havien estat creades per a una major agilitat i eficàcia administrativa. Aquesta és una aspiració que creiem comuna a governs de molt diferent signe quan es considera que la llei d'una de les institucions afectades data, per exemple, de 1987 –com és el cas de la Institució de les Lletres Catalanes- i que la del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts es de 2008.

Malgrat les diferències de regulació de totes les entitats incloses en l'avantprojecte de llei, totes tenen de comú avui dia que responen a una fórmula de personificació jurídica independent de l'Administració territorial, amb una composició que dona cabuda als diferents sectors implicats en el seu àmbit d'actuació.

Certament, i com ja hem dit, les diferències de règim jurídic entre els dos exemples que hem esmentat són grans, però també aquestes diferències denoten que responen a un model de gestió que ha progressat, o s'ha adreçat, cap a una gestió veritablement independent, que s'ha acabat culminant amb el model d'organització i regulació del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts.

El cas del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts ha de ser considerat significatiu. La seva personificació jurídica independent s'ha acompanyat d'una organització i règim jurídic que, no obstant l'adscripció del Consell a un Departament de la Generalitat, dota a la institució d'una veritable independència de gestió que va més enllà de la seva proclama formal. La designació i règim jurídic dels integrants del Plenari i l'assignació de funcions d'assessorament rellevant –mitjançant informes preceptius- i fins i tot decisòries –les resolucions en l'àmbit del foment de la creació cultural- són trets significatius del que implica aquest model de gestió que intenta aïllar la gestió de la cultura de les sospites d'aprofitament partidista.

El mateix es pretén en les equipaments que passen a ser gestionats per l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural que veuran malmesa la seva autonomia.

En termes generals, el que fa la reforma proposada a l'avantprojecte és abandonar aquest model, fins i tot allà on sembla que es rescaten o mantenen fórmules pròpies d'administració o gestió independent, com ara passa amb l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, la composició de la qual (des de la presidència, assumida directament pel Conseller corresponent, a la direcció, que pot correspondre al director general competent en matèria de patrimoni cultural) implica directament als membres de la pròpia Administració territorial, i amb l'Institut Català de les Indústries Culturals on la funció de resoldre els ajuts queda en mans de la presidència del Consell d'Administració, càrrec que recau en la Secretaria General del Departament de Cultura.

IV.- Així les coses la regulació proposada a l'avantprojecte de Llei es caracteritza per:

- Implicar una opció de gestió de la cultura absolutament centralitzada des del Departament de Cultura: entitats que fins ara tenien personalitat jurídica independent (Institució de les Lletres Catalanes, Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, l'Entitat Autònoma de Difusió Cultural, els diferents museus nacionals) passen a convertir-se en simples òrgans o equipaments, sense que això garanteixi l'eficàcia, qualitat i agilitat administrativa per la qual van ser creades.
- Determinar una reducció important en l'àmbit de les competències decisòries de totes aquestes entitats que havien assolit un alt grau d'autonomia. El cas del CoNCA i la Institució de les Lletres Catalanes torna a ser evident quan es considera que ni tan sols com a òrgans del Departament competent en matèria de cultura conserven la competència per a l'atorgament d'ajuts.
- Determinar una important reducció de la importància i abast de la funció d'assessorament. Novament el cas del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts

torna a ser un exemple clar: és significatiu que si la reforma acaba fructificant en els termes actuals, aquest potser seria l'últim informe preceptiu que el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts pugui emetre sobre un avantprojecte de llei que afecti a temes de política cultural, i també en matèria de creació d'òrgans i determinats nomenaments.

- Suposar una important reducció de competències en matèria d'impuls i definició de polítiques culturals de les entitats esmentades, que passen a ser directament assumides pel Departament competent en matèria de cultura.
- Comportar una pèrdua de la capacitat de mediació i de la interlocució tècnica directa entre el sector i l'Administració .
- Implicar la concentració de tota la política de foment cultural en un únic òrgan que concentra creació i empreses culturals. Això respon a una concepció exclusivament industrial de la cultura, on la creació està al servei de les necessitats de la indústria.

Conclusió

Expressades les anteriors consideracions la valoració de l'avantprojecte de llei, a excepció de la modificació de la llei 20/2010, de 7 de juliol, de cinema, no és, no pot ser, favorable ja que:

Atès el seu contingut i finalitat, no és el lloc adient per dur a terme una reforma del model de gestió cultural de la importància de la que es planteja. Tampoc considerem que sigui el moment adient per a dur a terme una reforma d'aquestes característiques, que no ha estat precedida d'una reflexió que hagi tingut en compte el diàleg amb els diferents actors dels sectors implicats.

El seu contingut implica una transformació del model de gestió de la cultura absolutament centralitzada des del Departament de Cultura que eleva una reforma administrativa a categoria de model cultural i que suposa un retrocés en les garanties de gestió neutral i no partidista de la cultura.

Existeixen altres alternatives que permetrien aconseguir les aspiracions de racionalització administrativa i estalvi o contenció en la despesa, que compartim, sense necessitat d'incórrer en una modificació precipitada de la filosofia del model de gestió cultural.

Efectivament, no és possible des d'aquest informe proposar com a alternatives canvis concrets de l'articulat ja que el què qüestiona el present informe és la filosofia que inspira l'avantprojecte de llei i el model de gestió que se'n deriva.

Per això, entenem que l'actitud més adient i prudent passaria per excloure de l'avantprojecte de llei examinat els articles 37 a 41, 235 a 243, 348 a 374, les disposicions addicionals segona, novena, desena i onzena, les disposicions transitòries primera, tercera, quarta, cinquena i sisena, així com les derogacions de normes de rang legal i reglamentari que s'hi conté.